

Střípky z minulosti aneb Jak se žilo faráři bojanovskému na počátku 18. století (2. část)

Kdepak bojanovská farnost, ta byla jen za trest. Považte, ani „piva žádného farář nemá. Celý rok, chce-li pít pivo, musí sobě ho zaopatřit. Patoky od starodávna se dávaly...“ Ze

svědectví pátera Rasla vyplývá, že bojanovský farář měl v souladu se starými zvyklostmi nárok na 60 věder. A jaká byla skutečnost? Nejenže nemohl chmelový mok obdržet od nikoho darem, ale zároveň si nesměl kupovat jiné pivo, než jaké vyrobila jeho hraběcí milost. „Stává se, že bývá pivo kyselé a nečistý, že nejní možno pít.“ Když si pan farář dovolil jedenkrát zazlobit a nakoupit u konkurence, dle svého mínění pivo levnější a chutnější, za trest mu dané sudy vzali a roztloukli. „Bída veliká jest. Práví se, že se to patron (hrabě Schönfeld, pozn. aut.) naučil od své paní mámy, která tak dělala na Senwaldě svému faráři.“

K farnosti patřil rovněž rybník. Ehm, tedy slovy pana faráře maličký rybníček. Sice do něj dal dvě kopy násady, ale žádného vzrůstu v něm ryby nemají.

Nyní se k prostudování nabízí další kolonka s názvem „Dluhy“. Abych to zkrátila, bojanovskému knězi dlužili všichni! Jak v Bojanově, tak v Licibořicích, jako na Seči, tak i v Práčově. A pozor, speciální řádek si vysloužily i rychta bojanovská a libkovská, neb „zůstavaj dlužni za letníky mimo přítomného roku 1713...“ Ostatně letníky nechtěl ve zmíněném roce platit nikdo s odůvodněním, že tak nelze učinit pro nedostatek chleba. Daný argument uznal i pan farář: „...což sice pravda jest, nebo(t) z žaludů, z plevy prosný, z všelijakých jahůdek a z semen trav polních chleby sobě takříkajíc píkají a pečou a to sobě ještě za štěstí kladou, když to míti můžou. Těžko jest s tím lidem bydlet i já sám již od veliké noci ani jednoho zrna na chléb nemám. Vypůjčuji, kde mohu, a když mohu dosti věc potřebnou prodati, prodám a chléb koupím.“

V tabele (soupisu) je opakovaně za hlavního padoucha a původce všeho neštěstí bojanovského duchovního označen sám hrabě Schönfeld, který si sice celoročně nechával sloužit a žehnat, ale vděk nikterak neprojevil, natož aby daroval aspoň kousek toho chleba. Vrchnost měla mimo jiné hlavní slovo v dosazování kostelních učitelů a kostelníků. Farář nedisponoval v daném případě sebemenší rozhodovací mocí. Nadto bylo kostelníkům často bráněno v jejich povinnostech. „... špatně kostelu sloužiti můžou, nebo(t) každý den robotu mají, takže nejní, kdo by zazvonil na mši. Nedávno jeden 50 ran ukrutných držet musel, že nebyl osobně na robotě, kterou však skrze čeledína řádně vybyl.“

Panu faráři náležela za jednotlivé obřady (křest, pohřeb, ohlášky, kopulace¹,...) odměna. Na okraj malá hádanka: Kdo bojanovskému páterovi nařídil, co si smí a nesmí vzít? No ano, je to tak, pan hrabě. Takže pro představu, za křest obdržel bojanovský kaplan např. 30 krejcarů (kr.) a slepici. Za

¹ Starší právní termín pro sezdávání, svatbu.

ohlášky mu náleželo 18 kr., za oddání pak i dvě zlatky, přičemž chudé páry platily 45 kr. Za ofěru² od lidí nikdy nedostal víc jak tři čtyři grešle, vrchnost ho zpravidla podarovala nanejvýš sedmi krejčary, což se panu faráři pochopitelně zdálo málo. A pohřby? „*Funusů mnoho darmo. Sotva jednou v roce se trefí, aby farář dostal pár zlatých.*“ Patron totiž stanovil taxu 30 krejcarů za jeden pohřeb. Taktéž pražádné koledy se pan farář od pana hraběte nedočkal. A to prosím sloužil pěti zámeckým dvorům, dvěma mlýnům a ovčincům se všemi služebníky. Od lidí se mu při koledě dostalo trochu hub, kousku lnu nebo konopí.

Příjmy plynuly bojanovské farnosti i ze záduší – tj. pronájmu polí či dobytka. Například bojanovský kostel pronajímal (17 kr./kus/rok) 57 krav živých a 29 krav železných³. Sv. Vavřinec bral nájem ze 40 živých a čtyř železných. Sv. Michal pronajímal 72 živých krav a sv. Jakub 30 krav. Summa summarum, bojanovská fara vybírala nájem ze 199 živých krav a 35 železných krav. To už je slušné stádečko. I v případě záduší se daly „nasekat dluhy“. Kaple sv. Štěpána v Kraskově pronajímala místní hospodě dvě železné krávy, krčma však již 33 let nesplácela. O nepořádku byla kdysi spravena nebožka p. Rombhantová, paní na Třemošnici, jež přes jistého Václava Bezděka, sečského souseda, vzkázala, že až bude hrabě Schönfeld (*otec tehdejší vrchnosti, toho času též nebožtík*) stavět „s-ho Štěpána na loofr, že dá ku pomoci na místo toho nájmu.“⁴ Zřejmě tak celá záležitost skončila na věčnou oplátku.

Na závěr své zprávy zmínil pan farář i zpustlý majetek bojanovské farnosti, kam patřila výše zmíněna kaple sv. Štěpána. V Seči, tam prý měla v dávnějších dobách stát fara. Ostatně jistým polím se říkalo „na farářství“. Ovšem, jaké překvapení, jejich nájemci neplatili.

Tak končí stesky pana Augustina Františka Rasla. Vskutku, neměl to v Bojanově jednoduché. Hádám, že kdyby si býval velebný pán v létě 1713, když sepisoval pojednání o poměrech ve své farnosti („...nejni divu, že takové kacírstvo se vzmohlo na tom panství, poněvadž žádnou čest nechtěj faráři svýmu dáti.“), utrhnul kopretinu a zeptal se jí: „*Mají mě rádi, nemají mě rádi, mají mě rádi, nemají...*“, s největší pravděpodobností by mu nevinná květinka potvrdila, že ho nezanedbatelné množství farníků rádo nemá. Inu, tak už to v tom světě chodí, kdo seje vítr (horlivě sebral lidem „zakázané knihy“ a následně je za jejich prohřešek nahlásil), musí počítat s tím, že sklídí bouři.

Prosluněné léto bez bouří a pohrom vinšuje Lenka Simonová

Děkuji paní Zdeňce Sýkorové za poskytnutí opisu tohoto skvostného historického materiálu.

² Peněžní milodary během bohoslužby (mši) nebo po ní.

³ Označení pro dobytek, který příslušný kostel vydal pachtýři s příslibem navrácení téhož počtu dobytčat stejné jakosti po skončení pachtu. Každé poražené dobytče tedy muselo být nahrazeno jiným, proto se ujalo označení železný dobytek, tj. dobytek, který nikdy neumírá.

⁴ Nejspíše až se Schönfeldovi pustí do oprav kaple, že dodá lidi, kteří se stavbou pomohou.